

واکاوی مؤلفه‌های سازنده کیفیت فضاهای دانشگاهی مؤثر بر افزایش تعاملات اجتماعی کاربران (نمونه‌ی مورد مطالعه: دانشکده اسلامی دانشگاه کاشان)

جواد دیوانداری^۱، نیلوفر فتحی^{۲*}، سیده آیدا برکاتی^۳

۱. عضو هیئت علمی و استادیار دانشکده معماری و هنر دانشگاه کاشان، jdivandari.kashanu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه کاشان، fathinsr86@yahoo.com، ۰۹۱۲۰۸۴۵۰۷۳

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه کاشان، aida.barekati@gmail.com

چکیده

توجه به تعاملات اجتماعی کاربران با کالبد فضاهای آموزشی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است، به نظر می‌رسد در معماری این موضوع کمتر مورد توجه قرار گرفته است. به همین جهت توجه به تأثیر کالبد بر رفتار استفاده کننده در رشد و ارتقاء کیفیت فضای آموزشی در جهت خدمت رسانی بیشتر به آینده‌سازان این مرز و بوم ضروری به نظر می‌رسد. این پژوهش سعی دارد تا با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و مشاهدات میدانی به بازشناسی مؤلفه‌های مؤثر کیفیت در سازماندهی فضاهای دانشگاهی در جهت رسیدن به تعاملات اجتماعی کاربران با کالبد فضاهای آموزشی بپردازد؛ و از طریق مطالعه تطبیقی هر یک از مؤلفه‌ها را باز خوانی کند. برای نیل به این هدف دانشکده اسلامی دانشگاه کاشان در شهرستان کاشان انتخاب و مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاکی از آن است که مؤلفه‌های کیفیت در سه دسته مؤلفه‌های عملکردی (تنوع، ایمنی، نفوذپذیری، انعطاف‌پذیری)، مؤلفه‌های تجربی - زیبایی (خوانایی، غنای حسی، سازگاری بصری) و مؤلفه‌های زیست محیطی (طبیعت و قابلیت‌های محیط جغرافیایی)، از جمله مؤلفه‌های تأثیرگذار در جهت افزایش تعاملات اجتماعی کاربران با محیط دانشگاهی می‌باشند، که باید مورد توجه قرار گیرند. استراتژی‌های پیشنهادی کاربردی بوده و می‌تواند راهبردی برای آگاهی طراحان نسبت به چگونگی تأثیر فضاهای دانشگاهی در جهت افزایش تعاملات اجتماعی کاربران را فراهم آورد.

کلمات کلیدی: کیفیت، تعاملات اجتماعی، فضاهای دانشگاهی، دانشکده اسلامی دانشگاه کاشان.

۱. مقدمه

نیاز به دوست داشته شدن، نیاز به حمایت، نیاز به کسب امنیت و نیاز به پیوندجویی از نیازهای اساسی انسان هستند که مازلو آنها را در سلسله مراتب نیازهای خود قرار داده است و به اهمیت آنها در خود شکوفایی فرد تأکید کرده است. روشن است در یک سوی این نیازها فرد و در سوی دیگر آن اجتماع قرار دارد. ارضاء این نیازها در ارتباط فرد با جامعه میسر خواهد بود (صمدی، ۱۳۹۲: ۲).

در واقع ما ناگزیر از ارتباط کلامی و چهره به چهره هستیم و چون این اتفاقات در فضاهای ساخته شده کالبدی رخ می‌دهد، محیط ساخته شده را می‌توان ظرف مکانی مستعدی نام برد که بر است از موقعیت‌های مختلف و متنوع جهت بروز و بارور شدن رفتارهای اجتماعی (آلتن، ۱۹۷۵).